

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

PAŽYMA Nr. NV-		2021-11-03	
VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-21-1563(2) TAP-21-1564(2) TAP-21-1565(2) TAP-21-1566(2) TAP-21-1592 TAIS-21-31170(3)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TECHNOLOGIJŲ IR INOVACIJŲ ĮSTATYMO NR. XIII-1414 2, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 18, 19, 23, 25, 26 IR 27 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (1 Projektas), LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 14, 18 IR 84 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (2 Projektas), LIETUVOS RESPUBLIKOS SMULKIOJO IR VIDUTINIO VERSLO PLĖTROS ĮSTATYMO NR. VIII-935 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (3 Projektas) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS INOVACIJŲ SKATINIMO FONDO ĮSTATYMO NR. XIII-3167 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (4 Projektas) (visi kartu – PROJEKTAS)	
		Rengėjas	Svarstyta
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	☒ Taip	Ekonomikos ir inovacijų ministerija	☒ TAP
			2021-10-28
		Siūloma	Svarstyti
			☒ LRV posėdis (B dalis)

DALYKINIS VERTINIMAS	Siūlomos pagrįstos priemonės, kurios padės išspręsti nustatytą problemą	☒ Taip ☐ Iš dalies ☐ Ne
	Siūlomas sprendimas pagrįstas įrodymais (duomenimis, faktine informacija)	☒ Taip ☐ Iš dalies ☐ Ne
	Teisės akto projektas parengtas laikantis Vyriausybės darbo reglamento reikalavimų dėl derinimo subjektų, terminų, projekto lydimosios medžiagos	☐ Taip ☒ Iš dalies ☐ Ne
	Teisėkūros procesas buvo įtraukus, užtikrinant tinkamą suinteresuotų asmenų informavimą ir dalyvavimo sąlygas	☐ Taip ☒ Iš dalies ☐ Ne ☐ Netaikytina
TEISINIS VERTINIMAS – TEISĖS GRUPĖS PASTABOS	<i>Pasirenkama</i> ☐ Esminės ☐ Vertinamojo / tikslinamojo pobūdžio ☐ Redakcinio pobūdžio ir (ar) teisės technikos ☒ Pastabų nėra	

PROJEKTO TIKSLAS	Sudaryti teisinės sąlygas įsteigti viešąją įstaigą Inovacijų agentūrą, kuri įgyvendintų nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą, skatinančią Lietuvos įmonių technologinį atsinaujinimą ir persiorientavimą į inovatyvių poreikių ir paslaugų gamybą ir eksportą.
SPRENDŽIAMA PROBLEMA	Lietuvos inovacijų ekosistema atsilieka nuo pažangiųjų ES ir EBPO valstybių inovacijų ekosistemų, nes Lietuvos inovacijų ekosistemos augimą ir plėtrą ilgą laiką riboja sisteminės problemos - inovacinės veiklos skatinimo funkcijos yra fragmentuotos, inovacinės veiklos skatinimo paslaugos teikiamas neefektyviai.

POREIKĮ KEISTI REGULIAVIMĄ INDIKUOJANTYS SUBJEKTAI IR (AR) ŠALTINIAI	DUOMENYS / ĮRODYMAI
---	----------------------------

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

<ul style="list-style-type: none"> ☒ Vyriausybės programa ☒ Praktinės taikymo problemos 	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal 2021 m. Pasaulinį Inovacijų indeksą Lietuva užima 39 vietą, Lietuvoje kuriama inovatyvi produkcija viršija indėlių į inovacijas; • Investicijos į MTEP atsilieka nuo kitų ES valstybių - visos MTEP išlaidos, palyginti su BVP 2019 m. siekė 1 proc.; valstybės biudžeto lėšos, skiriamos MTEP, sudaro 0,3 proc. BVP (ES vidurkis 0,65 proc.); verslo išlaidos/investicijos į MTEP sudaro 0,32 proc. (ES vidurkis 1,21 proc.). • Neefektyvus inovacinių pajėgumų naudojimas - mokslui imlus verslas, vykdomas MTEP sudaro 1,5 proc. visų įmonių; • Dominuoja mažos ir labai mažos įmonės (ribotas kapitalas ir pajėgumai MTEP vykdymui); • Mokslu grįstų inovacijų ir polinkio rizikuoti (angl. risk aversion) kultūros stygius; • Nėra vieno koordinacinio centro, skirto centralizuotai teikti paramą inovacinės veiklos pradėjimui, vykdymui per plėtojimui; • Silpnas ryšys tarp inovacijų politikos formuotojų ir įgyvendintojų; • Maža žiniomis bei naujomis technologijomis grindžiamos ekonomikos dalis daro neigiamą įtaką našumo augimui ir didina atotrūkį nuo ES; • Silpnas mokslo ir studijų institucijų verslumas bei silpni žinių ir technologijų perdavimo pajėgumai neskatina mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimo su verslu, mokslo žinių perdavimo ir komercinimo. • Nepakankamai aktyvus tarptautinis mokslo ir verslo bendradarbiavimas ir jungimasis į klasterius; • Lietuvos darbo našumas 2020 m. Eurostat duomenimis siekė 65,1 proc.; • Lietuvos eksporto struktūroje vyrauja mažesnio ir vidutinio sudėtingumo gaminiai bei mažas žinioms imlių paslaugų eksportas, o tai riboja eksporto plėtrą; • Pagal Europos inovacijų švieslentę Lietuva tebėra priskiriama nuosaikioms inovatorėms ir užima 18 vietą Europos Sąjungoje - Lietuvos silpnybėmis įvardijamos sritys: patentai, mokslo žinių komercinimas, žiniomis imlių paslaugų eksportas; • Pagal verslo subjektų apyvartą iš inovacijų (angl. turnover from innovation) Lietuva yra ketvirtoje vietoje nuo galo tarp 28 ES valstybių - Lietuvoje inovatyvių produktų ir paslaugų pardavimai sudaro vidutiniškai 5,5 proc. visos verslo subjektų apyvartos, kai ES vidurkis – 12 proc. visos apyvartos; • Remiantis 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų priemonių skirtų MTEPI (mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros, inovacijų) informacija, tuo laikotarpiu finansuoti MTEPI etapai daugiausiai apėmė nuo 2 etapo (žinių taikymo koncepcijos formulavimas) iki 9 etapo (sukurto naujo produkto (paslaugos) įvertinimas). 10 etapas (inovacijos – įdiegimas į rinką) buvo finansuojamas tik rizikos kapitalo, paskolų ir garantijų priemonėmis, tačiau jos nebuvo patrauklios arba tinkamos visoms įmonėms; • Taip pat vienas iš ryškiausių praėjusio finansinio laikotarpio priemonių rinkinio iššūkių buvo fragmentacija ir priemonių tarpusavio sąsajų trūkumas, tokiu būdu įmonės, esančios skirtingose MTEPI veiklos stadijose, nėra palydimos iki galutinio produkto komercinimo.
---	--

SIŪLOMOS PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

DALYKINIS KOMENTARAS

Esminiai Projektu siūlomi pakeitimai susiję su:

- 1) instituciniais pokyčiais, kurių tikslas – šalyje turėti kompleksines funkcijas inovacijų srityje vykdančią vieną įstaigą – viešąją įstaigą Inovacijų agentūrą. Atsižvelgiant į šį tikslą, siūlomos priemonės vertintinos kaip tinkamos ir taiklios. Inovacijų agentūrai yra tikslingas viešosios įstaigos statusas, atsižvelgiant į siekį turėti ekspertinėmis žiniomis stiprią agentūros (sektinas pavyzdys – agentūros, veikiančios Skandinavijos šalyse);
- 2) iš esmės peržiūrimomis Mokslo, technologijų ir inovacijų tarybos (toliau – Taryba) funkcijomis. Iki šiol Taryba buvo patariamoji ir dveji jos veiklos metai parodė, kad yra sudėtinga tiek galutinio rezultato kūrimo tiek operatyvaus Tarybos įveiklinimo prasme organizuoti patariamąsios Tarybos darbą, palyginti su kitais galimais formatais. Todėl siūloma nustatyti, kad Taryba bus ne patariamoji, o koordinuojanti, siekiant, kad

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Tarybos nariai galėtų labiau prisidėti prie reikalingų darbų ir veiklų inicijavimo, efektyvesnio jų įgyvendinimo, strateginių klausimų koordinavimo. Projektu siūloma nustatyti esminę Tarybos misiją - padėti Vyriausybei koordinuoti ministerijų ir kitų veiklą, siekiant strateginių, sisteminių ir tarpinstitucinių sprendimų, reikalingų MTI politikai formuoti ir įgyvendinti.

- 3) Ekonomikos ir inovacijų ministerijai pavedama koordinuoti inovatyvumo (kūrybingumo) horizontaliojo principo įgyvendinimą ir Sumaniosios specializacijos prioritetų įgyvendinimą, tokiu būdu sustiprinant horizontalų MTI srities koordinavimą ir strateginį valdymą.

Projektu Visų konsoliduojamų įstaigų šiuo metu vykdomų funkcijų nėra atsisakoma, nei viena funkcija „nepametama“. Kadangi į Inovacijų agentūrą bus perkeltos dauguma, bet ne visos Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros funkcijos, pereinamuoju laikotarpiu iki bus priimti sprendimai dėl atitinkamos mokslo agentūros nominavimo, veiklą vykdys ir Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra. Tuo tikslu Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimo projekte įtvirtinamos šios funkcijos, kurių nebeapims Inovacijų agentūros mandatas.

1 Projektu siūloma konsoliduoti vienoje agentūroje su technologijų ir inovacijų politikos įgyvendinimu susijusias funkcijas, kurias šiuo metu įgyvendina Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra, Versli Lietuva ir Lietuvos verslo paramos agentūra. Tokiu būdu tikimasi sumažinti teikiamų paslaugų fragmentiškumą ir vykdomų funkcijų dubliavimą bei sustiprinti strateginius agentūrų gebėjimus; taip pat tikslinamas Tarybos mandatas, siekiant sudaryti teisinę galimybę padėti Vyriausybei koordinuoti ir priimti strateginius, sisteminius ir tarpinstitucinius MTI politikos sprendimus.

2 Projektu nustatomas mokslo ir studijų politiką įgyvendinančios institucijos statusas, funkcijos bei viešojo administravimo įgaliojimai.

3 ir 4 Projektais įvardinamas naujasis Valstybės technologijų ir inovacijų politiką įgyvendinančios bei administracines paslaugas smulkiajam ir vidutiniam verslui teikiančios institucijos pavadinimas - viešojo įstaiga Inovacijų agentūra.

Kitos svarstytos alternatyvios priemonės

Vertinta alternatyva - konsoliduoti visas 7 su inovacinės veiklos skatinimu bent kiek susijusias institucijas, tačiau nuspręsta, kad ši alternatyva pareikalautų didesnių laiko ir finansinių sąnaudų, platesnės apimties teisinės bazės peržiūros ir keitimo, kadangi viena iš institucijų yra finansų įstaiga ir nacionalinė plėtros institucija, kurios veiklą reglamentuoja specialūs teisės aktai, be to, kai kuriose institucijose funkcijų, susijusių su inovacinės veiklos skatinimu dalis yra palyginti menka, arba jų išlaikymas priklauso nuo ES techninės paramos lėšų, arba jos yra pavaldžios kitoms institucijoms.

Gerosios užsienio šalių taikomos praktikos

EBPO ekspertai vertindami inovacijų funkcijas vykdančių agentūrų konsolidavimo galima alternatyvas, pateikė 3 alternatyvas:

A. Vieninga inovacijų agentūra (NO atvejis): Vieninga tik inovacijų funkcijas (analizuojant, rengiant ir įgyvendinant MTI iniciatyvas, įgyvendinant visų ministerijų programas) vykdanči Nacionalinė Inovacijų agentūra, sudaroma, apjungiant su MTI politika susijusias funkcijas iš MITA, LIC, dalis LVPA, VL, (pagal galimybes vėliau prijungiant) IL, (pagal galimybes) INVEGA, dalis CPVA funkcijų. Pasiūlė svarstyti agentūros savininke daugiau nei 1 ministeriją.

B. Išplėstinė Inovacijų agentūra (FI atvejis), prie Vieningos inovacijų agentūros (modelis A+) prijungiant visas VL ir IL funkcijas, kai vienoje agentūroje vykdomos ne tik su MTI politika susijusios, bet ir verslo paramos funkcijos; rizika – vieno iš flangų dominavimas, nustelbiant kitą, bet tikėtinas laimėjimas iš aukštesniųjų technologijų perėmimo/integravimo į vietinę pramonę bei įsijungimo į tarptautines vertės grandines.

C. Vieninga Mokslinių tyrimų ir inovacijų agentūra (modelis A+LMT); šį modelį pasiūlė įvertinti kaip tinkantį mažai šaliai, atmetant išankstinį nusistatymą; arba siūlo ėjimą palaipsniui – įkurti Inovacijų agentūrą ir vėliau prijungti LMT. Šis modelis turėtų būti vertinamas, atsižvelgiant į naujus visuomeninius ir politikos formavimo iššūkius, hibridines institucijas, į misijas orientuotas politikas ir pan. Paminėti NO ir UK pavyzdžiai.

SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO KAŠTAI

DALYKINIS KOMENTARAS

Su Inovacijų agentūros įsteigimu susijusios sąnaudos (išskyrus darbo užmokestį) bus finansuotos plano „Naujos kartos Lietuva“ lėšomis. Itin svarbu, kad numatomos skirti lėšos būtų skirtos taikliai ir tikslingai, siekiant šiomis lėšomis sukurti visapusiškus pagrindus veiksmingai agentūros veiklai ir, kad ateityje neprireiktų šiam tikslui prašyti papildomų lėšų iš valstybės biudžeto.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Papildomų lėšų poreikis įgyvendinti teisės aktą	6,103 mln eurų, įskaitant veiklų finansavimą 2022-2024 m. (4,5 mln eurų iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ įgyvendinimui skirtų Europos Komisijos „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės“ lėšų ir 1,603 mln eurų iš valstybės biudžeto).
---	--

SPRENDIMO ĮGYVENDINIMO NAUDOS

DALYKINIS KOMENTARAS

Tikimasi, kad Inovacijų agentūros įsteigimas reikšmingai prisidės prie inovacijų kūrimo ir diegimo šalyje proveržio. Planuojami rodikliai yra ambicingi ir tai džiugina. Pozityvu, kad su instituciniu pokyčiu susiejami labai konkretūs šalies ekonominiai rodikliai, todėl praėjus atitinkamam laikotarpiui būtų tikslinga atlikti atitinkamą vertinimą.

Kiekybiniai / kokybiniai duomenys, pagrindžiantys teigiamą projekto poveikį	<ul style="list-style-type: none"> • 2025 m. Pasauliniame inovacijų indekse Lietuva pakils iš 40 į 35 vietą; • 2024 m. Aukštos technologinės vertės produkcijos dalis nuo visos Lietuvos gamybos produkcijos sudarys bent 7%; • Prognozuojamas BVP augimas 0,35 proc. 2030 m. ir 0,55 proc. 2040 m. • Mažiau inovacinės veiklos skatinimo funkcijas atliekančių institucijų; • Finansiniai ir konsultaciniai išteklių sutelkti vienoje vietoje - nuosekli, sisteminga ir aiški pagalba verslui „vieno langelio principu“; • Įkurta viena inovacijų agentūra, atsakinga už visos inovacijų skatinimo ekosistemos vystymą, paramos inovacijoms priemonių koordinavimą, ekspertinės pagalbos teikimą, infrastruktūros (inkubatorių, akceleratorių) kūrimą, verslo ir mokslo bendradarbiavimo stiprinimą; • Tikėtina didės verslo išlaidos MTEP (privataus sektoriaus investicijos į MTEP / MTEP išlaidos verslo sektoriuje, palyginti su BVP); • Tikėtinas eksporto (daug žinių reikalaujančių paslaugų eksportas; Vidutinės ir aukštos technologijos produktų eksporto dalis nuo visų produktų eksporto) augimas; • Tikėtinas produktyvumo (pridėtinė vertė, tenkanti vienai faktiškai dirbtai valandai, to meto kainomis) augimas. • Tikėtina didės verslo pasitikėjimas kryptinga valstybės inovacijų skatinimo politika, valstybės parama dėl to tikėtina didesnė verslo plėtra, paremta inovacijomis ir nuosavo kapitalo investavimu į inovacinę veiklą; • Tikimasi aktyvesnio verslo ir mokslo ir studijų institucijų dalyvavimo tarptautinėse vertės gandinėse, projektuose, klasteriuose; • Tikimasi pritraukti daugiau inovatyvių įmonių iš užsienio.
Visuomenės grupės, kurios pajaus teigiamą poveikį	<ul style="list-style-type: none"> • Prognozuojamas tiesioginis teigiamas Projekto poveikis įmonėms bei mokslo ir studijų institucijoms, nes augs MTEP sektoriaus efektyvumas, žinių transformacija į naujus produktus; didesnis įmonių pelningumas bei konkurencingumas tarptautiniu mastu; tikėtinas patentų skaičiaus augimas; • Prognozuojamas darbo našumo didėjimas, augant žinioms imliems sektoriams, pagrįstiems aukštomis darbuotojų kompetencijomis ir pažangiųjų technologijų taikymu; • Naudą pajus ir vartotojai, didėjant inovatyvių produktų ir paslaugų, kurių atliepiant vartotojų poreikius, pasiūlai.
Sutaupytos lėšos	Lyginant planuojamas Projekto įgyvendinimo išlaidas ir būsimą suminę ekonominę naudą, pastebimas didelis MTEP sektoriaus efektyvumo didėjimas, darantis poveikį Lietuvos BVP augimui (2030 m. naudos ir sąnaudų santykis santykis bus 1,37, o 2040 m. didės iki 2,17).

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

DALYKINIS KOMENTARAS

Ekonomikos ir inovacijų ministerija pristatė suinteresuotiems asmenims Inovacijų agentūros viziją ministerijos renginių metu. Inovacijų agentūros vizija taip pat plačiai yra pristatyta ir Seimo nariams.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

DALYKINIS KOMENTARAS

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Išvadoms Projektui pateikti suinteresuotoms institucijoms Teisės aktų projektų informacinėje sistemoje buvo skirta mažiau laiko nei nustato Vyriausybės darbo reglamentas. Tačiau visos institucijos išvadas pateikė ir per trumpesnį laiką.

Projektas buvo svarstytas spalio 28 d. TAP posėdyje, po kurio darbine tvarka buvo suderintos visos ŠMSM, VRM, FM, Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės bei Strateginių kompetencijų grupės pastabos.

PAŽYMA PARENGĖ

Jolita Bočiarovienė

Strateginių kompetencijų grupės vyresnioji patarėja